

ŠTEVILKA
25
LETNIK
62
LJUBLJANA
3.VII. 2003

DELAVSKA

GLASILO
ZVEZE
SVOBODNIH
SINDIKATOV
SLOVENIJE

ENOTNOSTI

Velika solidarnost
s trgovkami

200 Murinih delavk
v Escado

Dimitrij Rupel o osnutku
ustavne pogodbe

Pogovor z
Bredo Preželj

že več kot

50.000

Pisnost pogodbe o zaposlitvi

15. člen

- (1) Pogodba o zaposlitvi se sklene v pisni obliki.
- (2) Delodajalec mora delavcu izročiti pisen predlog pogodbe o zaposlitvi praviloma tri dni pred predvideno sklenitvijo, pisno pogodbo o zaposlitvi pa ob njeni sklenitvi.
- (3) Če delavcu ni izročena pisna pogodba o zaposlitvi, lahko kadarkoli v času trajanja delovnega razmerja zahteva njeno izročitev od delodajalca in sodno varstvo.
- (4) Če stranki nista sklenili pogodbe o zaposlitvi v pisni obliki ali če niso v pisni obliki izražene vse sestavine pogodbe o zaposlitvi iz prvega odstavka 29. člena, to ne vpliva na obstoj in veljavnost pogodbe o zaposlitvi.

Pravilo, da je treba pogodbo o zaposlitvi skleniti v pisni obliki, je izjema pri siceršnjem splošnem pravilu, da je pogodba sklenjena, ko se stranki sporazumeta o njenih bistvenih sestavinah; posebna oblika pa za to ni zahtevana. Namen pravila o pisnosti pogodbe je varstvo delavca, šibkejše stranke v tem razmerju, da ima v rokah dokument, iz katerega je razvidna vsebina njegovega razmerja z delodajalcem. Brez pisne pogodbe o zaposlitvi bi bil namreč kljub dejansko sklenjenemu delovnemu razmerju v negotovosti glede njegovih bistvenih elementov, ki pomembno vplivajo na njegov pravni položaj. V prvotnem besedilu zakona, pripravljene za prvo obravnavo v državnem zboru, je drugi odstavek vseboval samo obveznost delodajalca, da delavcu ob sklenitvi izroči pisno pogodbo o zaposlitvi (variantno besedilo je celo predvidevalo, da mu jo lahko izroči šele v 30 dneh po nastopu dela). Na zahtevo sindikatov pa je bilo v zakonsko besedilo vključeno še določilo, da mora delodajalec delavcu vsaj tri dni pred sklenitvijo izročiti tudi pisni predlog pogodbe. Tako ima delavec čas, da preden pogodbo dejansko sklene, preuči njeno vsebino in se glede nje posvetuje z ustreznimi strokovnjaki; kot član sindikata pa se lahko obrne na sindikalne službe pravne pomoči, kjer mu strokovnjaki s področja delovnega prava med drugim pomagajo tudi pri sklepanju delovnega razmerja.

Ponavadi je, kadar je za sklenitev določene pogodbe predpisana oblika, sankcija kršitve tega pravila

Piše:
Katarina Lavrin Marenče

neveljavnost pogodbe. V primeru pogodbe o zaposlitvi pa bi bil to nesmiseln paradoks, saj bi z namenom varstva šibkejše stranke dosegli ravno nasprotno: ne samo, da delavec ne bi imel pisne pogodbe o zaposlitvi, ampak ta tudi dejansko sploh ne bi bila sklenjena. Iz tega razloga je v četrtem odstavku tega člena določeno, da če stranki pogodbe o zaposlitvi nista sklenili v pisni obliki, to ne vpliva na njeno veljavnost. Enako velja, če je pogodba sicer sklenjena v pisni obliki, nekatere njene sestavine pa ne. Tudi v tem primeru velja, da so tudi te sestavine dogovorjene in veljavno sklenjene. A pri tem določilo v praksi že prihaja do težav. Čeprav so bile te določbe, kot že rečeno, v zakon vnesene z namenom zaščite delavca, imajo lahko včasih ravno nasproten učinek. Dogaja se, da delodajalec delavcu v sklenitev ponudi zelo "okleščeno" pogodbo o zaposlitvi, o nekaterih bistvenih sestavinah, npr. višini plače, pa se dogovorita ustno. Čeprav je v skladu z osmo alineo 29. člena znesek osnovne plače bistvena sestavina pogodbe, dejstvo, da ni izražena v pisni obliki, ne vpliva na njeno veljavnost. Tako pride ravno do take situacije, ki jo je zakon želel preprečiti: delavec je glede tega določila v negotovosti, saj se bo lahko zgodilo, da se delodajalec ustnega dogovora o višini plačila ne bo držal. Postavi se vprašanje, kako ravnati v tem primeru. Delavec ima več možnosti. Tudi če samo del pogodbe ni izražen v pisni obliki,

pride v poštev določba tretjega odstavka tega člena: kadar koli lahko od delodajalca zahteva izročitev pisnega dokumenta o tem dogovoru. Pri tem se za pomoč lahko obrne na svoj sindikat, ki bi v njegovem imenu posredoval pri delodajalcu. V skladu s tretjim odstavkom lahko zahteva tudi sodno varstvo; torej preko sodišča zahteva izročitev pisne pogodbe o zaposlitvi z vsemi dogovorjenimi sestavinami. Lahko se obrne na inšpekcijo za delo, ki v skladu s svojimi pristojnostmi lahko posreduje, kadar delodajalec na kakršen koli način krši veljavno zakonodajo. Tako 15. člen zakona o inšpekciji dela (Ur. l. RS, št. 38/94 do 36/00) določa, da ima po opravljenem inšpekcijskem nadzorstvu inšpektor pravico in dolžnost z odločbo delodajalcu odrediti, da z dejanjem, opustitvijo dejanja oziroma z aktom, ki ga določi inšpektor, zagotovi izvajanje zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. V 17. členu tega zakona pa je določeno, da inšpektor z odločbo prepove delodajalcu opravljanje delovnega procesa oziroma uporabo sredstev za delo do odprave nepravilnosti, če pri inšpekcijskem nadzorstvu ugotovi, da delodajalec z delavcem ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe o delu v skladu s predpisi in s kolektivno pogodbo.

V povezavi z določilom 15. člena glede pisne oblike pogodbe o zaposlitvi je treba omeniti še primere, ko zakon izrecno zahteva pisno opredelitev določenih vprašanj in kot sankcijo kršitve te zahteve postavlja neveljavnost teh določil oziroma njihovo nasprotno domnevo. Tako v drugem odstavku 10. člena določa, da če čas trajanja ni pisno določen ali če pogodba o zaposlitvi za določen čas ni sklenjena v pisni obliki, se domneva, da je sklenjena za nedoločen čas. Domneva neobstoja izhaja tudi iz četrtega odstavka 38. člena: če konkurenčna klavzula ni izražena v pisni obliki, se šteje, da ni dogovorjena. V teh primerih torej ustni dogovor ne zadošča, ampak ima pisna oblika konstitutivni pomen.

Komentar zakona o delovnih razmerjih

(Priročnik za delo sindikalnih zaupnikov)

V priročniku bodo komentirane novice, ki jih prinaša novi zakon o delovnih razmerjih. Avtorja komentarjev sta Katarina Lavrin Marenče in Gregor Cerar, univerzitetna diplomirana pravnika iz strokovne službe ZSSS. Priročnik bo nepogrešljiv pripomoček za vse sindikalne zaupnike, saj bodo v njem našli odgovore na vprašanja, brez katerih ne bodo mogli strokovno opravljati svojih nalog. Kot smo že napovedali, bo priročnik izšel v septembru. Za vse zainteresirane zanj bomo naročilnico objavili v eni od prihodnjih števil Delavske enotnosti. Objavljamo enega od komentarjev iz priročnika.

Escada bo v Gornji Radgoni zaposlila dvesto Murinih delavcev

Delavci želijo zlasti zanesljivo delo

Na tiskovni konferenci ministrstva za delo so ta torek razgrnili, da bo največje multinacionalno podjetje v industriji ženskih oblačil Escada odprlo v Gornji Radgoni svoje podjetje Epas in v njem že septembra zaposlilo dvesto delavcev Mure. V Escadinem podjetju bo organizirana proizvodnja ženskih oblačil, kasneje pa bosta na tej lokaciji nastala tudi logistični in izobraževalni center. Novo podjetje je sad dogovorov med Escado, Muro, ministrstvom za delo in lokalnimi oblastmi.

Po besedah Vlada Dimovskega je zagon novega hčerinskega podjetja tuje multinacionalke treba razumeti kot pilotski projekt uresničevanja evropske zaposlovalne politike. Gre za spodbujanje podjetništva in odpiranja novih delovnih mest v okolju z nadpovprečno brezposelnostjo. Ustanovitev novega tujega podjetja je tudi sestavina lani sprejetega programa reševanja naše tekstilne industrije. Posebnost gornjeradgonskega projekta je v tem, da bodo v novo podjetje prešli presežni delavci, ki bi sicer morali kmalu na zavod za zaposlovanje. Prav

zaradi tega bo ministrstvo za delo pri ustanovitvi Epasa sodelovalo tudi s svojimi sredstvi, ki bodo pokrila 15 do 20 odstotkov potrebnega vložka. Minister je še posebej poudaril, da so bile v igri za ustanovitev Epasa tudi druge države. Ker so se v podjetju odločili za Gornjo Radgono, se bo za vlaganje v Slovenijo mogoče odločil še kdo.

Po besedah Escadinega predstavnika Hansa Petra Hiemerja bo Epas ustanovljen kot joint venture podjetje v s lasti te multinacionalke. Ta je bila ustanovljena leta 1967 in posluje v 60 državah, ima 400 trgovin in več kot 4500 zaposlenih. Escadin letni promet je lani dosegel 700 milijonov evrov. Za lokacijo v Gornji Radgoni so se odločili zaradi več zelo konkretnih kriterijev, ki niso sloneli na ceni delovne sile. Po njihovih analizah je okolje v Gornji Radgoni zanje idealno zaradi sedemletnega uspešnega sodelovanja z Muro. Ob sodelovanju so ugotovili, da imajo v Muri delavce, sposobne izdelovati kakovostna ženska oblačila. V mestu ob Muri so pridobili zmogljivosti, ki Escadi omogočajo razvoj proizvodnje in logističnega centra za širše območje. Gornjeradgonski projekt bo uresničen v več fazah, proizvodnjo bodo začeli že s 1. septembrom letos. Kadre, ki bodo delali v novem podjetju, so že izbrali. Za zagon proizvodnje pripravljajo še stroje in drugo opremo. Kakšnih 215 delavcev bo začelo delati že septembra, kasneje pa bodo njihovo število po potrebi še povečali. Projekt v Gornji Radgoni je za Escado ključen. Z njim želijo nadaljevati uspešno sodelovanje z Muro in dolgoročno zagotoviti proizvodnjo svoje blagovne znamke.

Po besedah Boruta Meha, prvega moža Mure, je to podjetje v krizi, saj ne more zapolniti svojih proizvodnih zmogljivosti. Če se Escada ne bi odločila za odprtje podjetja v Gornji Radgoni, bi Mura sedanj

obrat v tem kraju morala zapreti. Sedaj je v tem obratu kakšnih 480 zaposlenih. Tisti, ki ne bodo prešli v Escado, naj bi po novem delali v Murski Soboti ali Ljutomeru. Ker je ta obrat že dosedaj 70 odstotkov zmogljivosti namenil naročilom Escade, prehod v novo firmo za večino zaposlenih ne bo težak.

Na naše vprašanje, kako so potekali pogovori s sindikatom in kako izbirajo delavce ter kaj jim bodo ponudili, je Hiemer dejal, da so bili pogovori s sindikatom zelo pozitivni. Delavce, ki bodo prešli v Escado, so izbirali le na podlagi posameznikovih veščin, znanja in formalne izobrazbe. Plače in druge pravice naj bi bile enake, kot so sedaj. Če pa bodo delavci dosegali boljše rezultate, lahko iz tega naslova računajo še na kaj več.

Odločitve za Gornjo Radgono niso sprejeli zaradi cene dela, ki je sicer nižja kot v Nemčiji, vendar občutno višja kot na Madžarskem, v Hrvaški in Romuniji.

Borut Meh je še dodal, da delovna sila v Muri ni poceni in da zato podjetje za tuje partnerje izdeluje večinoma izdelke višjih cenovnih razredov.

Predsednik Stupisa v Muri Jože Türkl nam je povedal, da se predstavniki Escade prav v teh dneh posamično pogovarjajo z delavci v Gornji Radgoni. Seznama tistih, ki jih bo Escada prevzela, torej še ni. Tako tudi ni seznama tistih, ki se bodo po novem vozili na delo v Mursko Sobotu oziroma Ljutomer. In kako se ljudje odzivajo na povabila? Türkl pravi, da večina razmišlja zlasti o tem, da bi imela čim bolj stabilno zaposlitev in na njej temelječo varnost. Bojzani, da tuji investitor ne bi dobil dovolj usposobljenih delavcev, torej ni.

F. K.

Delavci Mure čutijo odgovornost do davkoplačevalcev

Vlada je prejšnji teden Muri iz Murske Sobote odobrila 10 milijonov evrov državne pomoči v obliki subvencije za prestrukturiranje.

Mura se je najdalj časa upirala krizi, ki je v zadnjem desetletju zdesetkala tekstilna podjetja pri nas. Lani so se pogoji gospodarjenja tako zaostriili, da so morali pripraviti program prestrukturiranja in začeti zmanjševati število zaposlenih. Z državno subvencijo

Jože Türkl

se bo Mura prelevila iz pretežno proizvodnega podjetja v tržno usmerjeno družbo.

Mura si bo prizadevala prodajati izdelke z lastno blagovno znamko zlasti v države srednje in vzhodne

Evrope. Ob dodelitvi državne pomoči je predsednik uprave dejal, da je vlada s svojo odločitvijo pokazala veliko razumevanje za probleme Mure, vse slovenske tekstilne industrije in pomurske regije.

Po besedah predsednika Stupisa v Muri Jožeta Türkla je po dodelitvi pomoči med delavci ponovno zavladal optimizem. "Vsi zaposleni v Muri čutimo veliko odgovornost do davkoplačevalcev in države, zato si bomo prizadevali dokazati, da sta bila naša tovarna in naš kolektiv vredna pomoči," pravi Türkl. Po Türklovih besedah vlada v kolektivu optimizem tudi zaradi tega, ker je dela dovolj in ta trenutek skoraj preveč. Zato nekatere skupine delajo tudi pred rednim delovnim časom in po njem, poleg tega pa proizvodnja teče tudi ob sobotah dopoldne in popoldne. "Če bo dela dovolj, ni nobenega razloga, da programa prestrukturiranja ne bi uresničili, saj so delavci pripravljeni maksimalno poprijeti za delo. Delavci veliko pričakujemo tudi od preusmeritve na proizvodnjo izdelkov z lastno blagovno znamko, saj se zavedamo, da je to naša edina perspektiva," je dejal Türkl.

Tomaž Kšela

Dimitrij Rupel

O osnutku ustavne pogodbe

Na seji predsedstva ZSSS ta torek je kratek čas sodeloval tudi zunanji minister Dimitrij Rupel. Zbranim je pojasnil vsebino osnutka ustavne pogodbe, ki je po njegovih besedah nekje na tri četrtine poti svojega dokončnega oblikovanja. Odgovoril je tudi na več vprašanj.

Besedilo osnutka je bilo predstavljeno dvajsetega junija na vrhu v Solunu. Konvencija je s tem uspešno končala svoje šestnajstmesečno delo, ki je bilo deležno velikega zanimanja pa tudi kritik. Bilo je tudi veliko ugibanj, ali bo zaradi veliko odprtih vprašanj sploh lahko prišlo do kompromisa. Po Ruplovih besedah je tekst ustavne pogodbe jasen. Predstavil je nekaj njenih elementov.

Najprej je poudaril, da so se v konvenciji prvič v zgodovini soočili predstavniki nacionalnih parlamentov, vlad, evropskega parlamenta in evropske komisije. Slovenija je bila v delo konvencije vključena enakopravno.

V konvenciji se je kazala slika bodoče sestave "evropskega parlamenta", čeprav so bili prisotni tudi člani vlad. Slovenija je največ dela opravila v skupini šestnajstih držav, tako imenovanih prijateljski komunitarne metode, ki je prijaznejša do manjših in srednjevelikih držav, kajti v njej številke ne igrajo tako odločilne vloge kot v medvladni metodi. Glavna zgodba konvencije in ustavne pogodbe je po Ruplovih besedah ravno razmerje med obema metodama. Ob nastajanju ustavne pogodbe so bile silnice močno nagnjene v korist medvladne metode, sedaj pa se že nagnile k sredini. To so v konvenciji dosegli na različne načine, tudi z omejitvijo vloge predsednika sveta, ki tako ne bo imel svoje administracije – bo le predsedujoči in ne nova institucija.

Predlogi bodo po Ruplovih besedah spet na mizi na medvladni konferenci, ki naj bi se začela oktobra ali novembra, ustavna pogodba pa naj bi se podpisovala v vseh prestolnicah aprila ali maja naslednje leto.

S socialno problematiko se je v okviru konvencije ukvarjala posebna delovna skupina, v kateri je prevladalo spoznanje, da je to področje ključnega pomena za solidarnost Evropske unije. Njen cilj ne more biti le gospodarska uspešnost, ampak visoka raven socialne varnosti, ki mora temeljiti na solidarnosti med skupinami ljudi, zaposlenimi, invalidi, ostarelimi in socialno izključenimi, je dejal

Rupel. Trajnostni razvoj, zaposlitev in raven socialne varnosti morajo biti temeljni cilji v ustavni pogodbi. Njen osnutek upošteva pomen socialnih partnerjev, spoštuje socialni dialog in pri tem upošteva raznolikost nacionalnih sistemov. Rupel je poudaril, da v boju proti socialni izključenosti osnutek ustavne pogodbe priznava načelo participativne demokracije vključenosti in Evro-psko unijo zavezuje k odprtemu, rednemu in preglednemu dialogu s civilno družbo. Tako tudi sindikati pridobivajo možnost sodelovanja in vplivanja na razprave in odločitve. Še posebej pomembno priložnost za uveljavljanje posebnih poklicnih interesov pa pomeni določba o ekonomsko-socialnem odboru, ki ga sestavljajo organizacije delodajalcev, delojemalcev in drugih reprezentativnih organizacij in društev. O vseh vsebinah s socialno tematiko se bodo vsi organi Evropske unije dolžni posvetovati z ekonomsko-socialnim odborom.

Listina o temeljnih pravicah sestavlja drugi del ustavne pogodbe. V pogodbo bodo tako vključene pravica do izobraževanja, do svobodne izbire poklica in njegovega opravljanja, pravica do spoštovanja dostojanstva invalidov in starejših oseb, pravica delavcev do obveščenosti v podjetju, do kolektivnih pogajanj, sklepanja socialnih partnerstev in sporazumov ter pravica do stavke. Ta listina vsebuje tudi varstvo delavcev pred nepravilnim odpuščanjem, pravico delavcev do poštenih in primernih pogojev za delo. Vse te pravice pomenijo temeljno vodilo, po katerem se bo morala ravnati zakonodaja, ki jo bo Evropska unija sprejemala.

Po Ruplu v Sloveniji z osnutkom ustavne pogodbe lahko živimo, ne moremo pa biti popolnoma zadovoljni. Predlog ustavne pogodbe je po njegovem mnenju dobra podlaga za nadaljnja pogajanja. Različni interesi se v Evropski uniji po Ruplovih besedah z ustavno pogodbo vendarle enotijo.

Dušan Semolič je povedal, da so italijanski sindikati dali pobudo, da bi ob razširitvi Evropske unije 1. maja prihodnje leto, ker bo ravno na delavski praznik, organizirali ob takrat odpravljeni meji veliko srečanje.

Metka Rokсандić je ministra vprašala, ali ni ustavna pogodba le časna in celo premalo vizionarska ter evropska. Miodraga Popovića, predsednika SDGD, je zanimala enakopravnost jezikov v bodoči Evropski uniji.

Doro Hvalica, predsednik Glose, je dejal, da snovalci pogodbe dajejo prednost državljanom pred državami, kar pa po njegovem mnenju lahko vpliva tudi na varovanje kulture in jezika.

Bojan Hribar, sekretar sindikata VIR, je ministra vprašal, kako ocenjuje možnost, da bo v ustavni pogodbi upoštevana dovolj velika mera nacionalnih interesov, in kolikšen vpliv in samostojnost bomo še uspeli ohraniti, da se ne bi enostavno stopili. Rupel je dejal, da je tudi sam že slišal kritiko, da je ustavna pogodba uporabna do naslednjega ovinka, čeprav po njegovem mnenju besedilo vsebuje nekaj vizije. Zavedati pa se je treba, da je to besedilo kompromis med tistimi, ki so bili glavni nosilci razprave, kompromis med velikimi in majhnimi, med novimi in starimi, med levico in desnico. Tako je to političen dokument, ki odseva stanje duha v Evropi, takšni kot je danes. V zvezi z evropskimi dimenzijami je dejal, da je v besedilu kar nekaj vprašanj urejenih značilno po evropsko, recimo skupna nacionalna varnostna politika, kjer Evropa ni povsem enotna, zametki posebnih institucij pa vendarle obstajajo. Tudi za kakšno stapljanje v Evropi po njegovem mnenju ne gre, saj poleg državljanov pogodba omenja tudi države. Evropa ni en narod, je le državi podobna organizacija, ki vsebuje narode z vsemi svojimi navadami, kulturami in načini življenja, ki jih ni mogoče kar tako preseči in stopiti, kot se je to zgodilo v Ameriki.

Tretji del ustavne pogodbe je po Ruplovih besedah

nekak povzetek politik za posamezna področja. Če obstajata volja in interes, da se v debato četrtega julija v Bruslju prenese kakšna pobuda, se to še vedno lahko naredi, prav tako lahko predloge postavljamo še na medvladni konferenci.

Na vprašanje o enakopravnosti jezikov je povedal, da je ta na formalnem delu oziroma na manifestativnih dogodkih zagotovljena in da vsak lahko govori v svojem jeziku, vse pa se sproti prevaja. Vendar so nekateri jeziki na delovni ravni bolj

enakopravni od drugih, zlasti to velja za angleščino, večjo veljavo pa imata oziroma jo želita imeti še francoščina in nemščina.

Mojca Matoz

91. zasedanje Mednarodne organizacije za delo

Sprejeta revidirana konvencija MOD št. 185 o identifikacijskem dokumentu pomorščakov

Od 3. do 19. junija je v Palači narodov v Ženevi že enaindevetdesetič zasedala konferenca Mednarodne organizacije za delo (MOD), v katero je včlanjenih 176 držav. Njen generalni direktor Južnoameričan Huan Somavia je letošnje zasedanje ocenil za najbolj uspešno v zadnjih letih. Predstavnikom vlad, delodajalskih in sindikalnih organizacij je namreč uspelo s pogajanjem sprejeti za vse tri strani sprejemljive dokumente. Pogajanja so ostra, pogajajo se celo o tem, na katerem mestu v stavku bo postavljena vejica, saj je od tega lahko odvisna njegova vsebina.

Sestava tako konference kot tudi izvršnega telesa MOD je tripartitna: v njej so predstavniki vlad in najbolj reprezentativnih nacionalnih sindikalnih in delodajalskih organizacij. V preteklih devetih desetletjih so se izoblikovala stroga pravila o sestavi nacionalnih delegacij. Če v sestavi manjka predstavnik delodajalcev ali sindikatov, nacionalna delegacija nima glasovalne pravice. Vlada nima pravice vplivati na odločitev, kdo bo na konferenci zastopal nacionalne delodajalske in sindikalne organizacije. Pokriti pa mora stroške njihove udeležbe.

Slovenska vlada je sama določila svoje predstavnike na 91. zasedanju konference MOD, predstavnike socialnih partnerjev pa je določil ekonomsko-socialni svet. Slovensko delegacijo so tako sestavljali predstavniki vlade Aljaž Gosnar, Nataša Belopavlovič, Andraž Zidar in Katja Rihar Bajuk, predstavniki delodajalcev Urška Jereb in Slavi Pirš ter predstavnika sindikatov Dušan Rebolj

(Konfederacija Pergam) in Lučka Böhm (ZSSS). Zasedanja se je za nekaj dni udeležil tudi minister za delo Vlado Dimovski.

Konferenca je opravila ogromno delo. Sprejela je tudi poročila, ki bodo podlaga za sprejem priporočil in konvencij MOD v naslednjih letih (o razvoju človeškega kapitala, o sistemu varnosti in zdravja pri delu in o kriterijih za priznavanje obstoja delovnega razmerja - pomembno zlasti za urejanje položaja delavcev v neformalnem sektorju). Revidirana je bila konvencija MOD iz leta 1958 o identifikacijskem dokumentu pomorščakov, ki jo je Slovenija ratificirala letošnjega januarja. Nova revidirana konvencija nosi zaporedno številko MOD 185. Konvencija določa, kdo je pomorščak, ki mu država mora izdati identifikacijski dokument, s katerim sme brez vizuma ob postankih ladje v tujih pristaniščih stopiti na kopno. Države, kot so Združene države Amerike, ki se tudi pri pomorščakih ne želijo odpovedati svojemu sistemu, so se zaobljubile, da bodo izredno poenostavile izdajanje vizumov za pomorščake, ki bodo imeli dokument na podlagi te konvencije MOD.

Okrogla miza na konferenci o enakih možnostih žensk, je pokazala, da se mnogo ljudi še vedno ne zaveda, kaj diskriminacija žensk pravzaprav je. Mnoge nacionalne delegacije še vedno nimajo v sestavi niti ene ženske. Toda ženske udeležence so poskrbele, da so v prav vsaki komisiji konference govorili tudi o ženski dimenziji obravnavanih vprašanj. Tako so mnogi menili, da pri nastajanju letošnje konvencije ni potrebno govoriti o ženskah, saj da so pomorščaki le moški. Napačno: zlasti v potniškem ladijskem prometu je zaposlenih precej žensk. V nekaterih od teh poklicev pa ženske celo prevladujejo. Tudi ženske članice posadk menda imajo pravico po dolgotrajnih plovbah stopiti na obalo.

Konferenca MOD je tudi razglasila šest držav kršiteljic konvencij MOD. Razglašanje kršiteljic je eno najbolj kritičnih točk zasedanj. Neuvrščene države, trenutno jim predseduje Malezija, so ogorčeno protestirale, ker so med kršiteljicami skoraj izključno le nerazvite države. Če se to ne bo popravilo, bodo neuvrščene države začele bojkotirati sprejemanje novih konvencij. Predstavniki Indije je še povedal, da bi bilo treba kot kršiteljice razglasiti tudi države, ki kršijo konvencije, ki jih sicer sploh še niso ratificirale.

V današnjem svetu so po njegovem mnenju vse države dolžne spoštovati določila vseh konvencij MOD. Pri tem je posebej navedel Združene države Amerike, ki so do zdaj ratificirale le 6,5 odstotka konvencij MOD. To je poceni metoda izmikanja mednarodnim obveznostim.

Konferenca je razglasila naslednjih šest kršiteljic mednarodnih konvencij MOD:

- Mjanmar (bivša Burma), Belorusija in Kamerun kršijo konvencijo št. 87 o svobodi združevanja in pravici do organiziranja (Belorusija in Mjanmar sta že več let zapored na listi kršiteljic).
- Libijska arabska džamahiriya krši konvencijo št. 118 o enakosti obravnavanja v sistemu socialne varnosti.
- Mavretanija krši konvencijo MOD št. 29 o prisilnem delu.
- Zimbabve krši konvencijo MOD št. 98 o pravici do organiziranja in kolektivnega pogajanja.

Z velikim navdušenjem je bilo potrjeno poročilo generalnega direktorja MOD Huana Somavie o izkoreninjenju revščine z zaposlovanjem. Po njegovih besedah mora kar 1,2 milijarde ljudi danes živeti z manj kot enim ameriškim dolarjem na dan. Konferenca je Somavii podaljšala mandat še za štiri leta. Generalni sekretar je sprožil tudi svetovno kampanjo Socialna varnost za vse. Z njo želi svet opozoriti, da je le 20 odstotkov svetovnega prebivalstva v celoti vključenega v nacionalne sisteme socialne varnosti. Kar polovica svetovnega prebivalstva pa sploh ni vključena v nobeno obliko nacionalnega sistema socialne varnosti. Cilj svetovne kampanje je opozoriti na ta dejstva in spodbuditi vlade, delodajalce in sindikate, naj razmere izboljšajo.

Lučka Böhm

Palača narodov v Ženevi je bila oblepljena s plakatom, ki je opozarjal, da je bilo v letu 2002 v Kolumbiji ubitih 184 sindikalistov. Na plakatu so natisnjena njihova imena in datumi ubojev. Predstavniki kolumbijskih sindikatov je na plenarnem zasedanju konference povedal, da je bilo v tej državi do junija letos ubitih še nadaljnjih 32 sindikalistov. Med njimi je bilo zlasti mnogo učiteljev. Kolumbijska vlada očitno meni, da so sindikalisti subverzivni element in jih ne ščiti. MOD se bo takoj povezala s kolumbijsko vlado, da bi ubijanje zaustavila.

Spremembe pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

Referenčna zdravila – kaj je to?

Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) je 2. julija sprejela spremembe in dopolnitve pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja in uvedla povsem novi sistem referenčnih zdravil. Odločitev skupščine je pogumna, saj so spremembo pred sejo mnogi razumeli kot korak v ostro socialno razlikovanje. Številni sindikalisti v sestavi skupščine ZZZS so nameravali glasovati proti predlaganim spremembam. Toda pojasnila in zagotovila strokovnjakov ZZZS, državnega sekretarja za zdravje in predstavnice Lekarniške zbornice so jih prepričala. Od 1. novembra dalje bo zato v Sloveniji za generična zdravila začel veljati sistem referenčnih zdravil.

Cene zdravil so visoke. Znano je, da imajo tovarne zdravil največje dobičke. Ljudje previsokih cen zdravil ne občutimo, saj jih namesto nas večino poravnava zdravstveno zavarovanje. Toda primanjkljaj v zdravstveni blagajni, ki je konec leta 2002 znašal še 8,769 milijarde tolarjev, je konec junija letos narasel že na 16,450 milijarde. V prvi polovici letošnjega leta je ZZZS za zdravila izdal nominalno 11,3 in realno kar pet odstotkov več denarja kot v istem lanskem obdobju. Cene zdravil naraščajo bistveno hitreje od inflacije, saj doslej ni bilo resnih ukrepov, ki bi tovarne zdravil prisilili, da določajo bolj realne cene.

Sistem referenčnih zdravil, ki bo novembra 2003 uveden v Sloveniji, poznajo v številnih državah Evropske unije. Izkušnje v zvezi z njimi je ZZZS iskala zlasti v Nemčiji. Zdravila v Sloveniji so bila namreč doslej pogosto celo dražja kot v Nemčiji in Franciji! Gre za preverjen način za obvladovanje rasti cen zdravil, saj sili proizvajalce zdravil, da določajo bolj konkurenčne cene.

Referenčna zdravila bodo določena samo za približno petino zdravil na slovenskem trgu – in to zgolj za generična. Generična zdravila so zdravila različnih proizvajalcev, ki so res popolnoma enaka. Enaka so tako po zdravilnih učinkovinah kot tudi po pakiranju. Znano je, da so originalna zdravila bistveno dražja od njim povsem enakih generičnih. Originalno zdravilo, ki ga na novo razvije ena od tovarn zdravil, je zaščiteno 6 do 10 let. V tem času sme proizvajalec naviti ceno zdravila, saj nima konkurence. Po tem obdobju pa isto zdravilo smejo začeti izdelovati tudi druge tovarne. Ta generična zdravila so torej povsem enaka originalnemu – le cena je bistveno nižja.

Primer iz slovenske prakse, ki ga je na seji predstavil generalni direktor ZZZS: na slovenskem trgu sta dve zdravili za zmanjševanje holesterola. Za obe je lani ZZZS plačal skupaj 4 milijarde tolarjev. Ena sama tableta originalnega zdravila je za 50 tolarjev dražja od povsem enakega generičnega zdravila. Toda slovenski zdravniki, ki so lani predpisali skoraj 200.000 škatlic obeh zdravil, so v 70 odstotkov primerov predpisali dražjega. Čeprav je cenejši popolnoma enak dražjemu.

Kako bo torej po novembru deloval sistem referenčnih zdravil? Urad za zdravila pri Ministrstvu za zdravje bo določil skupine generičnih zdravil, med katerimi se bo po kriterijih, ki jih je istočasno sprejela skupščina ZZZS, izbralo referenčno zdravilo. Izbiralo se bo izključno med zdravili, ki jih lekarne dejansko imajo na zalogi. Zdravnik bo na recept smel napisati katerokoli zdravilo, ki je v ustrezni skupini generičnih zdravil. Lekarnarja pa pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja pooblaščajo, da namesto zdravila na receptu izda referenčno zdravilo, ki je povsem enakovredno, a cenejše. Kdor bo želel, bo namesto referenčnega zdravila smel zahtevati zdravilo, ki mu ga je zdravnik dejansko predpisal. Doplačati pa bo moral razliko v ceni. In prav zaradi tega so nekateri menili, da bodo referenčna zdravila peljala v socialno razlikovanje. Bogati si bodo namreč lažje privoščili doplačila.

Predstavnica Lekarniške zbornice je podprla sistem referenčnih zdravil. Povedala je, da so na slovenskem trgu izključno le kakovostna, varna in učinkovita zdravila. Farmacevti vedo, katera zdravila so povsem enaka – le cena je različna. Opozorila pa je, da lekarne potrebujejo čas, da prilagodijo računalniški sistem na blagajnah. Do novembra ga bo dovolj.

Toda pravila imajo vgrajeno pomembno varovalko. Zdravnik lahko na receptu označi, da lekarnar ne sme zamenjati zdravila, ki je zapisano na receptu. To sme zdravnik storiti, če meni, da zaradi kakršnega koli razloga pacient bolje prenaša drugo zdravilo kot referenčno. V tem primeru bolniku ni potrebno ničesar doplačati. ZZZS pričakuje, da bo približno 20 odstotkov receptov takšnih, na katerih bo zdravnik prepovedal zamenjavo zdravila za referenčno.

Da nekateri zdravniki sploh ne razmišljajo o cenah zdravil, pove tudi naslednji podatek: rekorderjem med slovenskimi zdravniki uspe na leto napisati za 200 milijonov tolarjev receptov. Torej približno za milijon na delovni dan!

Sistem referenčnih zdravil torej res ni zamišljen kot ukrep za socialno razlikovanje. Vsakdo bo namreč tudi poslej dobil zdravilo, ki ga nujno potrebuje. Toda izkušnje iz tujine kažejo, da sistem referenčnih zdravil sili tovarne, da nehajo izsiljevati nerealno visoke cene. ZZZS je že pred sejo skupščine ZZZS poznal nov odnos proizvajalcev zdravil.

Lučka Böhm

Še to: nekateri člani skupščine ZZZS niso bili zadovoljni, da sprejeti sistem referenčnih zdravil lahko vpliva le na cene 20 odstotkov zdravil, ki so generična. Zahtevali so, naj se podoben sistem sprejme tudi za preostalih 80 odstotkov zdravil. Nekoč v prihodnosti bo morda Slovenija sprejela tudi referenčne cene za zdravila, ki niso popolnoma enaka, a imajo primerljive terapevtske učinke. Toda za to je danes še prezgodaj.

Da bi besede ...

Nasprotniki predloga zakona o spremembah zakona o trgovini se strinjajo s prizadevanji za višje plače in boljše delovne razmere zaposlenih v trgovini, pa tudi tistimi, ki želijo, da bi bile maše ob nedeljah boljše obiskane. Nič od tega pa ne bo mogoče doseči s predlaganim zakonom.

(Blaž Kavčič, poslanec LDS, v razpravi na seji državnoborskega odbora za gospodarstvo 26. junija 2003)

Indeksi rasti cen v Sloveniji v obdobju januar – december:

Leto	Cene življenjskih potrebščin	Rast cen zdravil	Indeks rasti cen zdravil je višji v %
2000	108,9	115,9	+ 78 %
2001	107,0	108,6	+ 23 %
2002	107,2	104,3	+ 67 %
Jan-jun 2003	103,5	105,9	+ 68 %

Vir: Statistični urad RS

Zbiranje podpisov kljub hudi vročini potekalo nemoteno

Velika solidarnost s trgovkami

V minulih dneh so Svobodni sindikati pred upravnimi enotami povsod po Sloveniji zbirali podpise za razpis zakonodajnega referenduma o obratovalnem času trgovin. Kako se na vabilo za podpis obrazca podpore odzivajo mimoidoči, smo preverili na nekaj stojnicah. Z uslužbenko v območni organizaciji ZSSS za Podravje Alenko Rožman sva se pred upravno enoto v Mariboru z nekaterimi zapletla v pogovor.

"Ali vas lahko prosim za podpis? Zagotovo se ne strinjate s tem, da morajo trgovke ob nedeljah in prazniških delati," je Alenka ogovorila starejšega kmeta iz Kungote pri Mariboru, ki je prišel s snaho na občino registrirat avtomobil. "Sramota, da morajo ženske delati ob nedeljah. Ženske so rojene za to, da so z otroki in družino, zato naj bodo ob nedeljah doma," je odvrnil možakar in takoj začel izpolnjevati ponujeni formular. Brez besed je enako storila tudi njegova snaha.

Alenka je takoj zatem zaprosila za podpis starejšo gospo. "Seveda bom podpisala, saj je popolnoma nesmiselno, da so vse trgovine odprte tudi ob nedeljah. Kdor ima namen kaj kupiti, lahko to mirno naredi čez teden."

Medtem je k stojnici že stopila mlajša mamica z dvema otrokoma in prosila za formular. "Tudi sama bom iz solidarnosti do trgovk, ki so hkrati matere in žene, dala svoj podpis za referendum," je dejala. Medtem ko je gručica žensk pri stojnici klepetala o težavah, ki jih nedeljsko delo prinaša materam, se je s kolesom kar po pločniku pripeljal moški zrelih let.

"Kaj se tu dogaja? O čem govorite?" je veselo povprašal. "Zbiramo podpise proti nedeljskemu delu trgovk," je pojasnila Alenka. "Ženske je treba imeti rad in biti solidaren z njimi," je dejal smeje in se lotil izpolnjevanja formularja. Ob tem je povedal nekaj šal o odnosih med moškimi in ženskami, ki smo se jim vsi nasmejali.

Dobro voljo je prekinil upokojenec, ki je Alenko osorno zavrnil: "Ni govora, da bi dal podpis za ukinitve nedeljskega dela. Sam sem moral delati ob sobotah in nedeljah vse življenje, zato sem bil tako malo doma z družino, da sta se mi otroka popolnoma odtujila."

"Ne razumem vas dobro," se ni pustila ugnati Alenka. "Ali zaradi tega, ker ste sami morali delati ob nedeljah, želite, da bi podobno kot vi trpeli tudi drugi?"

Alenka Rožman je kljub junijski pripeki ogovorila in zapletla v pogovor dobesedno vsakega mimoidočega, pri tem pa ji je nekaj časa pomagal tudi Martin Muršič.

"Naj tudi mladi spoznajo, kakšno je življenje," je možakar vztrajal pri svojem.

Medtem sta k stojnici prišla mlada fanta, ki sta imela že izpolnjene in potrjene formularje. "Upava, da bo referendum uspel in da bomo našo mamo rešili nedeljskega dela," sta komentirala.

"Kaj pa mama, ali je že oddala svoj podpis?"

"Ne, in ga tudi ne bo, kar se boji, da bi jo v službi zaradi tega začeli šikanirati oziroma da bi se znašla na spisku presežnih delavcev," sta pojasnila.

Mimo upravne enote se je na kolesu pripeljal tudi že upokojen bivši predsednik mariborske mestne vlade Vinko Borec. "Delavke in delavci imajo pravico

Vinko Borec: Dovolj je, če so v nedeljo odprte samo dejurne trgovine.

do nedeljskega počitka, če je to le mogoče. Trgovine so lahko ob nedeljah zaprte. Dovolj je, če je odprta dejurna trgovina," je komentiral in požel odobravanje tistih, ki so se še odločali, ali naj dajo svoj podpis za referendum ali ne.

Ceprav je večina mimoidočih podpisala izjavo za razpis referenduma, je število podpisov naraščalo počasi. K temu je prispeval zlasti od vročega sonca razbeljen pločnik pred upravno enoto. Večini ljudi, ki so prišli v upravno enoto, se je mudilo, zato si mnogi niso mogli odtrgati časa še za overitev podpisa. Mnogi so iz upravne enote prišli nejevoljni, saj očitno niso mogli rešiti svojega problema in se zato niso bili pripravljani poglobljati v probleme drugih. Alenka je tega dne uspela zbrati veliko podpisov za razpis referenduma. Ugotovili smo, da veliko ljudi podpira stališče sindikata delavcev trgovine in ZSSS. Pred upravno enoto v Mariboru so prejšnji teden več ur pomagali zbirati podpise

Magda Horvat: Ker poznam delo v trgovini, vem, da trgovke in trgovci v nedeljo potrebujejo počitek.

tudi sekretar Sindikata obrtnih delavcev Slovenije Martin Muršič, izvršna sekretarka ZSSS Metka Roksandič, strokovni delavec ZSSS Gregor Cerar in še nekateri sindikalni funkcionarji in zaupniki.

Tudi v Lenartu je pobuda SDTS naletela na množično podporo

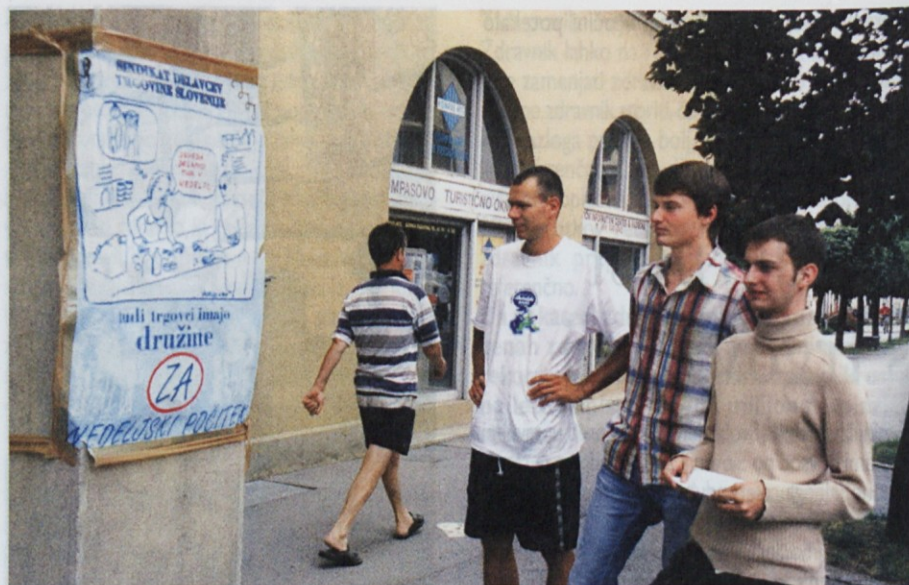
Nič lažjega dela kot v Mariboru niso imeli predstavniki Svobodnih sindikatov pred upravno enoto v Lenartu v Slovenskih goricah. V času našega obiska se je živo srebro dvignilo na 35 stopinj Celzija. Kljub temu pa sta sekretar krajevne pisarne ZSSS Jože Murko in njegova sodelavka pridno ogovarjala vse mimoidoče. Za nekaj časa se jima je

Marta Vukajč: Za overitev podpisa v upravni enoti potrebujejo občani le nekaj minut.

pridružil tudi rojak Martin Muršič. Ker se v Lenartu ljudje med seboj bolj poznajo, sta imela Murko in Muršič polne roke dela s pojasnjevanjem in razlago sindikalnih stališč. Videli smo, da skoraj noben človek s podeželja ni odklonil podpisa. Nekateri so se spomnili tudi, da je pobudo sindikata delavcev trgovine podprla slovenska škofovska konferenca, kar so izvedeli v domači cerkvi.

Med tistimi, ki so oddali svoj podpis za referendum v Lenartu, je bila tudi Magda Horvat. "Po osnovnem poklicu sem trgovka, zato vem, kakšno je delo v trgovini. Prav zaradi tega vem tudi, da si delavke in delavci v trgovini v nedeljo zaslužijo počitek. Za potrošnike pa naj bo v vsakem mestu odprta dežurna trgovina in delavci v njej naj bodo za nedeljsko delo primerno plačani. Tako bomo zadovoljni vsi: zaposleni in potrošniki ter potemtakem tudi menedžerji in lastniki trgovin.

Pročelje upravne enote in občine v Gornji Radgoni je oblepljeno s plakati sindikata delavcev trgovine, ki si jih z zanimanjem ogledujejo tudi mladi.

Gornja Ragona okrašena s plakati SDTS

Tudi pred upravno enoto v Gornji Radgoni so Svobodni sindikati namestili stojnico. Nekaj Radgončanov nam je zatrnilo, da so svoje podpise že oddali, saj si želijo, da bi bil pri nas odpiralni čas prodajaln urejen tako kot v sosednji Avstriji. Zdaj pa je ob nedeljah v Gornji Radgoni pravi direndaj, medtem ko vladata v avstrijskem Radkersburgu nekaj sto metrov stran čudovita tišina in mir, ki sta kot nalašč za nedeljski počitek. Da je veliko Radgončanov in okoličanov že oddalo svoje podpise v podporo referendumu je potrdila tudi Marta Vukajč iz tamkajšnje upravne enote. Koliko natančno, pa nam ni bila pripravljena povedati. "Sama nisem pooblaščenca za dajanje podatkov, ki se zbirajo

centralno za vso državo. Zato o številkah ne morem govoriti. Lahko pa vam povem, da se občani, ki pridejo k nam potrditi svoj podpis, ne zadržijo dolgo, saj overjanje podpisov poteka kar se da ažurno. Kdor se pri sindikalni stojnici pred upravno zgradbo odloči, da bo oddal podpis, lahko to stori v nekaj minutah."

"Zakaj tudi pri nas ne bi bile nedelje dnevi za počitek in družinsko življenje tako kot povsod v razviti Evropi?" se je hudoval starejši občan iz Ivajncev nedaleč od Gornje Radgone. "Zakaj morajo ravno pri nas nekateri eksperimentirati na račun delavk in delavcev v trgovini in njihovih družin? Upajmo, da bodo volivci na referendumu nadaljnje eksperimentiranje posameznikov na račun delavcev preprečili in v Sloveniji uveljavili obratovalni čas prodajaln, ki velja povsod po razviti Evropi."

Tomaz Kšela

Obala podpisuje po kapljicah

Na Obali stojijo pred vsemi upravnimi enotami stojnice, na katerih ob pomoči študentk predstavnikov trgovskega sindikata in ZSSS zbirajo podpise v podporo referendumu o obratovalnem času prodajaln. Zanimanja je veliko, ljudje se ob stojnicah ustavljajo in mnogi poklepetajo. Žal se nekateri, ko zvedo, da je treba podpis overiti na upravni enoti, tudi obrnejo in z izgovorom, da

nimajo časa, odhitijo dalje. Sicer pa poteka zbiranje podpisov na Obali v skladu s pričakovanji, to je počasi, a vztrajno. Je že res, da je ta del naše države zaznamovan s turizmom in tako so ljudje vajeni, da so vse trgovine in lokali ves čas sezone odprti. Upoštevati je treba še to, da je tu veliko zaposlenih v članjenih v konkurenčni sindikat, ki se za referendum ni ogrel.

M. M.

V Kopru pred upravno enoto je gneča pred stojnico za podporo trgovskemu referendumu občasno večja, včasih pa Trg Brolo sameva. Več ljudi je zjutraj, pravita zgovorni študentki, ko domačini hitijo po opravih in si mnogi vzamejo nekaj minut časa, da podpišejo obrazec. V ponedeljek sta jima pomagali tudi Gordana in Suzana iz računovodske službe ZSSS. Sicer pa mora biti stojnica postavljena na nasprotni strani ceste od upravne enote, saj je varnostniki, po kdo ve čigavem navodilu, ne dovolijo postaviti bližje.

Povsem drugače je v Izoli, kjer se je županja Breda Pečan po grobi intervenciji svojih varnostnikov in pritožbi, ki ji je sledila, zbiralcema podpisov opravičila in hkrati dovolila, da je stojnica postavljena ob vhodu v upravno enoto. Mati županja je svojo dobro voljo pokazala tudi z lastnoročnim podpisom obrazca v podporo referendumu.

V Luciji, kjer je sedež upravne enote piranske občine, so nam povedali, da se o zbiranju podpisov zanimajo tudi tujci, ki prav radi povedo, kako je nedeljsko delo urejeno v njihovih državah in kaj oni mislijo o tem. Kakšen bi se tudi takoj podpisal, če bi se lahko. Ta teden sta na stojnici pomagala tudi Metod in Jure z Dalmatinove 4 v Ljubljani.

Pred vhodom v upravno enoto v Postojni v času uradnih ur ob ponedeljkih, sredah in petkih simpatični študentki vpisujeta imena tistih, ki izražajo svojo podporo omejitvi nedeljskega obratovanja trgovin, in jim pomagata najti pravo okence, kjer potem ta podpis potrdijo. V času našega obiska sta zadovoljni povedali, da sta ta dan povprečje podpisov zbrali že tri ure prej kot ponavadi.

Katero zavarovanje vam bo prišlo najbolj prav, tudi na Kubi?

Poiščite kartice nagradne igre Vzajemne v poslovalnicah Vzajemne zdravstvene zavarovalnice po vsej Sloveniji, obkrožite pravičen odgovor in osvojite lepe nagrade:

- enotedensko potovanje na Kubo za dve osebi
- petdnevno potovanje v Pariz za dve osebi
- set potovalnih kovčkov
- 20 x nahrbtnik
- 20 x polo majica
- 20 x kapa

Pogoji in pravila sodelovanja v nagradni igri so objavljeni na spletni strani www.vzajemna.si. V žrebanje bodo vključene vse ustrezno frankirane kartice z obkroženim pravičnim odgovorom, oddane po pošti najkasneje do 31. 8. 2003. Žrebanje bo 15. 9. 2003, izžrebanci bodo objavljeni v poslovalnicah Vzajemne in na spletni strani www.vzajemna.si.

Preden se odpravite na potovanje v tujino, si zagotovite zdravstveno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini. Zavarovanje lahko sklenete v vseh poslovalnicah Vzajemne, v pooblaščenih turističnih agencijah ali na spletni strani www.vzajemna.si. Zavarovanje omogoča Vzajemna v sodelovanju z asistenčnim partnerjem Elvia.

Brezplačni telefon: 080 20 60, www.vzajemna.si, wap.vzajemna.si

VZAJEMNA
zdravstvena zavarovalnica, d.v.z.

Jaz zate, ti zame.

Anketa med zaupniki SDGD

Gradbinci občutijo konjunkturo samo pri delu

Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD) je lani s problemsko konferenco pristojne opozoril na slab gnoten položaj in na težave, ki pestijo delavce v gradbeništvu. O tem so socialni partnerji razpravljali tudi na dveh sejah ekonomsko-socialnega sveta in sprejeli usmeritve in dogovore. Po oceni republiškega odbora SDGD kljub opozorilom sindikata pristojni na državni ravni problemov še niso začeli reševati. Kako pa je v podjetjih, se je ekonomski položaj delavcev v zadnjem letu kaj izboljšal? Kako se sindikalne podružnice v podjetjih borijo za izboljšanje položaja zaposlenih? O vseh teh vprašanih smo se pogovarjali z nekaterimi zaupniki SDGD.

Janez Gubič,
SGP Pomgrad,
Murska Sobota

V Pomgradu plače presegajo kolektivno pogodbo

Odkar imamo novega lastnika, se je v našem

podjetju veliko stvari spremenilo na bolje. Dela imamo dovolj, zanj pa smo tudi ustrezno opremljeni, saj je podjetje v minulih letih veliko vložilo v posodobitev gradbene mehanizacije. Zato so se izboljšali tudi pogoji dela. Podjetje spoštuje panožno kolektivno pogodbo, plače imamo celo za okoli 15 odstotkov nad njo. Glede na gospodarske razmere in višino plač v pomurski regiji je to še kar ugodno. Podjetje delavcem zagotavlja tudi toplo malico oziroma regres za malico, povračilo stroškov prevoza na delo in z dela ter regres za letni dopust.

Povečanje plač v naši dejavnosti bi si morali izboriti na ravni države. Kakor kaže, se do vstopa Slovenije v Evropsko unijo ekonomski položaj delavcev v gradbeništvu ne bo bistveno izboljšal. Na izboljšanje lahko računamo šele, ko bodo naša gradbena podjetja začela delati na tujih trgih, saj doma za vsa podjetja še vedno ni dovolj dela. Če bo naš novi lastnik, ki je evropsko usmerjen podjetnik, tudi v bodoče delal tako kot doslej, potem se bo naše podjetje zagotovo uveljavilo tudi v tujini. Mislim, da ima SGP Pomgrad veliko možnosti za prodor na tuje trge, saj delamo blizu treh meja. Naša prednost je tudi v kakovostni delovni sili, naši delavci so dobro usposobljeni in prizadevni. Delovnega elana nam ne primanjkuje.

Anton Macuh,
Ljubečna,
Celje

Položaj delavcev v Ljubečni je še zaskrbljujoč

V zadnjem letu se položaj delavcev v našem podjetju ni bistveno spremenil. Glede na pogoje dela in na ekonomski položaj drugih delavcev v celjski regiji lahko rečem, da je ekonomski položaj delavcev v našem podjetju zelo slab. Plače so sicer po kolektivni pogodbi, vendar so izhodiščne plače po kolektivni pogodbi zelo nizke. Ker je veliko delavcev razvrščenih v prvi in drugi tarifni razred, mora podjetje k njihovi plači po kolektivni pogodbi še dodati do višine minimalne plače. Poleg tega se v našem podjetju dela v petek in svetek. Naše delo je namreč vezano na peč, ki nikoli ne ugasne. Naš največji problem je v tem, da proizvedemo več, kot lahko prodamo, saj je Ljubečna zaradi vojne na Balkanu izgubila 70 odstotkov trga. Naša proizvodnja klinker opeke je zelo povezana s stanovanjsko gradnjo, ki pa v Sloveniji nikakor ne

more steči, čeprav je povpraševanje po stanovanjih zelo veliko. Očitno bi bilo koristno ponovno uvesti kakšen stanovanjski tolar ali kaj podobnega. Podjetje spoštuje kolektivno pogodbo tudi pri izplačilu regresa za malico in pri povračilu stroškov prevoza na delo in z dela. Sicer pa je Ljubečna v postopku prisilne poravnave. Upamo, da bo uspela in da bo ob finančni reorganizaciji propadlo čim manj delovnih mest.

Samo Mastnak,
Vegrad,
Velenje

V zadnjem letu se ekonomski položaj delavcev ni spremenil

V zadnjem letu se ekonomski položaj delavcev v našem podjetju ni v ničemer spremenil. Prizadevamo si, da bi podjetje spoštovalo pravice delavcev, ki smo jih imeli doslej. To nam uspeva, saj prejemo plače po kolektivni pogodbi, čeprav so za delo v gradbeništvu prenizke. Zaradi nizkih izhodiščnih plač po kolektivni pogodbi imajo domala vsi ne kvalificirani in polkvalificirani delavci minimalne plače. Takšna uravnilovka ne vpliva dobro na delavce. Sicer pa gradbinci v Velenju po plačah, dodatkih in drugih pravicah že desetletje capljamo za rudnikom, termoelektrarno, Gorenjem in še nekaterimi podjetji.

Peter Rastresen,
Begrad,
Novo mesto

V Begradu so si dvignili plače

V našem podjetju imamo veliko dela. Pred časom je bilo sicer mogoče občutiti blago recesijo, vendar zdaj zopet delamo cele dneve. Plače smo pred časom dvignili za okoli osem odstotkov. Kljub temu pa so naše plače v novomeški regiji, ki sodi med bolj razvite, nekje na povprečju. Sicer pa podjetje spoštuje kolektivno pogodbo. Plače prejemo redno in po kolektivni pogodbi, enako velja tudi za vse druge prejemke. Sindikat v podjetju

si prizadeva za boljši ekonomski položaj delavcev s pogajanji in s socialnim dialogom, ki je v našem podjetju dobro razvit. Z vodstvom podjetja ima sindikat korektne in dobre odnose.

Roman Raško,
Vegrad,
Velenje

SDGD se preveč ukvarja z izgradnjo cest

Ekonomski položaj gradbenih delavcev se v zadnjem letu ni prav nič izboljšal. Za izboljšanje gmotnega položaja delavcev premalo stori tudi SDGD na državni ravni, ki se preveč ukvarja s problematiko gradnje cest, premalo pa s problemi klasičnega gradbeništva. Že danes se moramo vprašati, kaj bo s slovenskim gradbeništvom, ko bo avtocestni križ zgrajen. Problem vidim tudi v tem, da so v našem sindikatu po letu 1991 v

glavem samo nekvalificirani in kvalificirani delavci, kakor da bi se sindikat boril samo za njihove pravice in ne za pravice vseh zaposlenih. Ker nam v sindikat ni uspelo pritegniti dovolj inženirskega kadra in strokovnjakov, to slabi našo moč. Nizke cene dela v gradbeništvu se ohranjajo tudi zaradi dampinga delovne sile. Gradbena podjetja si zagotavljajo nekvalificirano delovno silo s pomočjo kooperantov, ki zaposlujejo v glavnem tujce. Sindikat se bo moral s problemi na področju gradbeništva, zlasti klasičnega, spopasti še bolj odločno kot doslej.

Franc Niderl,
Imgrad,
Ljutomer

Imgrad je našel tržno nišo izven gradbeništva

V našem podjetju se ne srečujemo več s tipičnimi

problemi za gradbeništvo, saj je podjetje pred leti našlo tržno nišo v drugi dejavnosti. Ker je Imgrad registriran tudi za izdelovanje navtičnih plovil iz poliestra, dela za gradbeništvo samo z manjšim delom svojih zmogljivosti. V glavnem plastificiramo različne gradbene materiale, tipičnih gradbenih del pa sploh ne opravljamo. Morda je tudi zaradi tega gmotni položaj delavcev v podjetju glede na siceršnje razmere v pomurski regiji zadovoljiv. Plače prejemamo v skladu s kolektivno pogodbo, enako velja za regres za malico in povračilo stroškov prevoza na delo in z dela. Pol regresa za letni dopust smo dobili junija, polovico pa ga bomo dobili septembra. Podjetje svoje obveznosti do delavcev poravnava redno, zato nimamo zaposleni do podjetja nobenih zaostalih terjatev. Pogoji dela v gradbeništvu so težki, saj mora gradbeni delavec na prostem delati tudi v mrazu, veliki vročini in ob slabem vremenu. To bi se mu moralo poznati tudi v denarnici. Najboljši dokaz za to, da so pogoji dela v gradbeništvu težki, plače pa skromne, je dejstvo, da se mladi čedalje težje odločajo za gradbene poklice. Že zaradi tega bo nekaj treba narediti, saj bo sicer gradbenim podjetjem zmanjkalo ustrezno usposobljene delovne sile.

Tomaž Kšela

Delavska hranilnica tudi lani uspešna

Skupščina Delavske hranilnice (DH) je prejšnji torek obravnavala revidirano poslovno poročilo za leto 2002. Bilančni dobiček iz leta 2002 in do leta 2001 v višini 66,562 milijona tolarjev ostane do leta 2006 nerazporejen in se upošteva kot sestavina kapitala hranilnice. Za izplačilo dividend bo šlo 20,31 milijona, kolikor znaša bilančni dobiček iz čistega poslovnega izida za leto 2001. Obseg poslovanja se je lani povečal za 27 odstotkov, načrtovanega dobička pa hranilnica ni dosegla. Po besedah Jožeta Stegneteta, predsednika uprave DH, se je hranilnica lani vključila v poslovanje s transakcijskimi računi in pridobila 400 poslovnih računov. Pogoji poslovanja za imetnike transakcijskih računov v DH so ugodni, saj so provizije nižje kot drugje, obresti za avisto sredstva pa so triodstotne. Velika novost v lanskem poslovanju je bilo zniževanje obresti, še posebej pasivnih obrestnih mer. V hranilnici so pasivne obrestne mere v povprečju za 1,5 odstotne točke večje kot v bančnem okolju, aktivne pa za pol točke nižje. Zaradi tega je obseg varčevanja porasel, hranilnica ima tudi več kreditotjemalcev. DH posluje s trenutno najnižjo obrestno maržo na slovenskem bančnem trgu. Na maržo, manjšo od treh odstotkov, se bodo morali privaditi tudi drugi, meni Stegne. Nominalne obrestne mere so realnost. Temeljna obrestna mera se uporablja le še za vezave bančnih vlog in kredite na več kot 36 mesecev. V hranilnici pričakujejo, da bo namesto temeljne obrestne mere za inflacijo določeno drugo korekcijsko merilo. DH je lani začela uresničevati tudi strategijo razvoja poslovne mreže. Podružnico so poleg Ljubljane in Maribora odprli tudi v Novem mestu, letos pa še v Kopru. V programu je odpiranje podružnic v večjih regijskih središčih, s čimer se želi DH še bolj približati komitentom. Hranilnica se je kljub težavam in visokemu strošku vključila v bankomatski sistem in uvedla kartično poslovanje, kar sta pogoja za odpiranje transakcijskih računov za fizične osebe. Zanje bo hranilnica uvedla še elektronsko poslovanje. V preteklem letu je DH dosegla zadovoljivo rast bančnih vlog in varčevanja prebivalstva. Zlasti z razpršenostjo kreditov je ohranila tudi visoko stopnjo varnosti poslovanja. Blagajniški zapisi predstavljajo 14,3 odstotka aktive DH. Donosnost na kapital in aktivo se je zmanjšala.

Po zahtevi Banke Slovenije mora DH prihodke iz naslova provizij za zavarovanje kreditov do vračila kreditov voditi kot odložene prihodke. Zaradi tega se je bruto dobiček za preteklo leto zmanjšal za 60 milijonov tolarjev. Tako je DH lani ustvarila le 34 milijonov tolarjev dobička pred obdavčitvijo, po njej pa 17 milijonov. V naslednjih letih se bo donosnost poslovanja zaradi tega izboljšala. Zaradi povečanega obsega poslovanja hranilnica načrtuje kapitalsko krepitev - odobren osnovni kapital naj bi se povečal za 121 milijonov tolarjev, dodatni kapital pa za 180 milijonov. Hranilnica načrtuje tudi posodobitev notranje organizacije dela, s čimer bo bolje obvladovala različna tveganja in bo poslovanje bolj varno. Nadzorni svet je v svoje poročilo med drugim zapisal, da je bilo poslovanje manj uspešno kot leto poprej, čeprav so se vloge prebivalstva povečale za 38 odstotkov, naložbe za 27, bilančna vsota pa za 28 odstotkov. Razlog je bilo zlasti drugačno knjiženje rezervacij. Nadzorni svet je poleg tega ugotovil, da je DH dosegla zastavljene cilje rasti in širitve. Čeprav je bil dobiček nižji od načrtovanega, je hranilnica pomanjkljivosti trajno odpravila in ne bo trajnih posledic. Jože Stegne je v svoji uvodni besedi na skupščini dejal, da se bo bruto dobiček v naslednjih štirih letih povečal na 90 milijonov tolarjev. To je po njegovem mnenju realno in uprava je ta cilj dolžna doseči.

Donosnost na kapital in aktivo se je zmanjšala.

F. K.

Pogovor z Bredo Preželj, predsednico sindikata Jate Emone

Optimizem, trma in občutek, da lahko pomagaš

Z že navsezgodaj nasmejana in zgovorno predsednico sindikata v podjetju Jata, Bredo Preželj, sva se srečali v Zalogu, kjer velikih halah rastejo številni majhni piščančki. Z bralci Delavske enotnosti je bila pripravljena deliti svoja razmišljanja o burni zgodovini združevanja in razpadanja podjetja in sindikata v njem, o delu, ki ga bo čez kakšno leto zaključila in šla v pokoj, o načrtih za prihodnost, o značaju Slovencev in še marsičem.

Kakšna je bila vaša osebna pot v tem podjetju?

Leta 1985 sem prišla delat v podjetje iz čisto druge dejavnosti. Zaposlena sem bila namreč v avtomobilskem podjetju IMV, v carinskem delu in bila vseskozi na poti. Ko se je podjetje popolnoma preselilo v Novo mesto, pa sem bila postavljena pred dilemo. Seliti se ali ne. Odločila sem se, da ostanem v Ljubljani, tudi zaradi družine. Tako sem zaprosila za službo v Jati in jo kot komercialist na terenu tudi takoj dobila. To dinamično delo pa sem zaradi hude in dolgotrajne bolezni morala v devetdesetih prekiniti in tako sem za nekaj časa pristala v računovodstvu, nato še v vratarnici. Oboje je bilo pretežno sedeče delo, ki ne ustreza niti mojemu zdravstvenemu stanju, še manj pa temperamentu. Zdaj sem kurir administrator. To je trenutno pravo delovno mesto zame in direktor pravi, da ga bodo, ko se bom upokojila, ukinili.

Kakšno pot je v tem času prehodilo podjetje?

Perutninska farma je v Zalogu nastala že v

petdesetih letih. V sedemdesetih se je podjetje organiziralo v dva tozda, Reja in Meso. Iz njiju sta leta 1990 nastali samostojni podjetji. Vendar je zdaj spet moderno, da se združujemo, tako smo se združili z Emono krmili, od Mlinotesta smo prevzeli predelavo krmil Ajdovščina, mešalnico Škofja Loka, Kočevje, eno enoto imamo v najemu še v Cerkljah, in še nekaj jih je predvsem v Ljubljani in okolici. Naše podjetje deluje tako na več lokacijah, kar močno otežuje naše sindikalno delo. Težko dobim vse zaupnike, ki so razpršeni po enotah, naenkrat za isto mizo. Tako si pomagam na različne načine, veliko pa opravi kar preko telefona.

Kakšen pa je posluš vodstva do vašega dela?

Moram reči, na načeloma ni ovir. Smo majhen sindikat, dela pa je kar nekaj, saj vse finance in administracijo sama vodim. Pomaga mi Jelka Hojski, ki upam, da bo tudi moja naslednica, ko se bom upokojila.

Drugače pa z odsotnostjo z dela zaradi sindikalnega dela, športnih iger in podobnega nimamo težav. Prej sem bila član republiškega odbora KŽI, zdaj sem v nadzornem odboru, sem tudi porotnik na sodišču in svoje zadolžitve neovirano opravljam. Moram pa reči, da si tudi ne jemljem ugodnosti, ki mi pripadajo. Pri denarju je namreč naše vodstvo že bolj previdno, čeprav moram priznati, da dobimo kaj tudi za športne igre in podobno, le sama od sebe uprava ne ponudi nič. Vse jih je treba prositi.

Je tako tudi pri plačah in drugih pravicah delavcev?

Plače imamo sicer dva odstotka višje, kot je določeno v kolektivni pogodbi, vendar je uprava gluha za naše prošnje o ukinitvi prvega tarifnega razreda, ki je praktično nesmiseln, saj se z najnižjimi plačami tako in tako ne da preživeti. Problem pa je v našem podjetju zlasti komunikacija z vodstvom. Ta je slaba, saj nas praktično ne

obveščajo o pomembnih stvareh, kot je recimo, kdo je šel v pokoj ali iz podjetja. Da o poslovnih odločitvah, pripojitvah in podobno sploh ne govorim. Po zakonu bi morali sindikat o vsem obveščati, pa nas ne. Jaz potem dvakrat, trikrat opozorim ustno, potem še kaj napišem, potem se ponavadi le zganejo, čeprav običajno ne v zakonsko določenih rokih.

Težave imajo nekateri delavci tudi pri uveljavljanju nekaterih osnovnih pravic, saj sta imeli podjetji Reja in Krmila prej različno urejene akte in zdaj, ko smo pod isto streho, nastaja nekaj težav. Tako imata recimo trenutno dve delavki probleme, ena z uveljavljanjem dopusta, druga z nadomestili za prevoz.

Kako pa je s podjetniško kolektivno pogodbo? Imate že novo?

Dolgo časa smo delali na tem in zdaj imamo novo, pogojno za tri mesece. Delavci smo namreč hoteli videti, kaj pomeni vsa tista teorija v praksi, kakšen bo dohodek, bega nas tudi dejstvo, da je po sistematizaciji v našem podjetju iz 170 nastalo le 42 delovnih mest. Niti delavci, niti sindikat in ne uprava si ne predstavljamo prav dobro, kaj bo v praksi to pomenilo. Normativni del bomo sprejeli šele septembra.

Moram povedati, da je uprava veliko naših predlogov upoštevala. Pri tem so nam veliko pomagali tudi sindikalisti na območni organizaciji, zlasti Miloš Trampuž, in Srečko Čater ter Jovo Labanac iz vodstva KŽI.

Kaj pa božičnica, trinajsta plača?

Lani smo dobili kar dobro božičnico, letos se bomo pogajali za 13. plačo.

Koliko imate v podjetju zaposlenih in kakšna je njihova struktura?

V Jati Emoni nas je nekaj več kot 300, večinoma smo navadni delavci, nekaj je tehnologov in podobnega. Približno na pol smo moški in ženske, starostna struktura pa je precej mlada in povprečje se giblje med 35 in 40 let. Med zaposlenimi je okoli 120 članov KŽI, noben drug sindikat ni v podjetju nikoli deloval, tudi nobenega zanimanja ni bilo za to.

Kakšno pa je sicer zanimanje za delo sindikata med zaposlenimi?

Saj veste, kako je, delavci se obrnejo na sindikat, ko kaj potrebujejo, vendar se nobeden noče izpostavljati in to je največji problem. Jaz se mogoče zdaj malo lažje izpostavljam, saj sem tik pred odhodom v pokoj, delavci pa se tega večinoma bojijo. Zdaj so pač takšni časi, da služba še ne pomeni zagotovljene socialne varnosti. Pri nas sicer kakšnih velikih dopuščanj ni bilo, uprava je korektno izpeljala prehod na manj zaposlenih z odhodom v pokoj in podobno, vendar tudi zaposlovali niso. Manj zaposlenih je tudi posledica modernizacije in investicij v novo tehnologijo.

Strah zaposlenih po mojem izhaja iz splošne družbene klime in iz naše slovenske mentalitete, nadrejenim se ne upamo postaviti po robu. To nas bo, se bojim, tudi drago stalo, ko bomo šli v Evropo. Seveda so tudi sodni postopki dolgi in dragi in si jih delavci ne morejo privoščiti, zato gredo redko v tožbo. Tudi sama sem pristaš dialoga, zagovarjam pa predvsem vztrajnost. Taka sem, dolgo in vztrajno sem pripravljena delati, da dosežem svoje, čeprav mislim, da je treba kdaj tudi z glavo skozi zid.

Najhuje pa je bilo v našem podjetju, ko so leta 1995 ukinili sindikat.

Kdo je ukinil sindikat?

Uprava. Z argumenti, da ga ne rabimo več, da je to nekaj preživelega, zastarelega, je preprosto ukinila sindikat in začela kampanjo proti njemu. To se ni dogajalo samo v našem podjetju, mnoga so se s tem srečala po osamosvojitvi. Prevladala je trda kapitalistična logika, vrnili smo se za korak nazaj, jaz pravim temu v suženjstvo. Delavec je postal v očeh kapitalistov le malovreden strošek. Pa še nekaj je, ljudem pravzaprav ni jasno, kakšna naj bi bila vloga sindikata v podjetju, in pravijo, "Ja, kaj pa sploh more sindikat." Ne rečem, da kdaj tudi nimajo prav, in res ne moremo veliko narediti. Vendar se ne zavedajo, da je v teh trdih kapitalističnih časih sindikat še bolj potreben in bo še pridobival pri vlogi, še zlasti, ker gremo v Evropo. Sindikat se mora posodobiti. Toda za to bo potrebno na vseh ravneh spremeniti miselnost, ne samo v sindikatu, začeti moramo kar pri vrhu države pa pri vodstvih podjetij. Dober direktor je tisti, ki sam podpira ustanavljanje sindikata. Takšnemu direktorju je v interesu, da ima v podjetju sindikat, ker ne more brez njega že po

zakonu sprejemati nekaterih odločitev. Direktorju je sindikat lahko v veliko podporo, če se tega zaveda. Hkrati pa menim, da mora dobra uprava vedno najti nek kompromis med zaposlenimi in lastniki, ne pa da se samo izgovarjajo, da lastniki česa ne dovolijo.

In kako je v vašem podjetju znova vstal sindikat?

Na mojo pobudo in seveda s pomočjo kolegov iz območne organizacije in Zveze. Ko je prišlo do odprave sindikata, sem bila ravno na daljši bolniški, in ko sem prišla nazaj, sem napela vse sile, da smo leta 1997 na novo vzpostavili sindikat v podjetju. Hudo je bilo zlasti zato, ker so se ljudje zaradi groženj uprave bali. Jaz sem optimist že po naravi in ravno to me drži pokonci. Pa trma. Takrat so mi mnogi dopovedovali, naj se toliko ne ženem, pa sem se najbrž ravno zato še bolj, da bi dokazala svoj prav. Splačalo se je.

Pravite, da ste za dialog; kaj pa, ko ta ni mogoč?

Vedno se splača potruditi zanj, hkrati pa obdržati dobro voljo in predvsem potrpljenje. Moj način dela so majhni, a vztrajni koraki do cilja. Sama nisem pristaš radikalnih ukrepov, ker mislim, da se da z vztrajnostjo marsikaj doseči. Sindikalno delo v našem podjetju je posebno tudi zato, ker najbrž ne bi mogli kar tako uporabiti skrajne oblike sindikalnega boja in stavkati, da bi na ta način izsilili svoje pravice. Skrbimo namreč za živali, ki so odvisne od ljudi, so lačne, žejne, treba jih je cepiti, poskrbeti, da jim je toplo, da prezračevanje dela in podobno. V tem pogledu smo omejeni. Delavci pri proizvodnji krmil bi lahko stavkali, mi pri reji pa ne moremo.

Kaj še delate kot predsednica sindikata?

Včasih je dovolj že lepa beseda, ko nekdo misli, da se mu godi krivica in mu samo razložiš, kako stvari stojijo. Zdaj je recimo veliko takih, ki ne razumejo, da ne morejo vsi imeti enakih plač, ampak je vsak plačan po pogodbi, da ima vsak svojo ceno na trgu dela.

Če hočeš biti sindikalist, moraš najprej biti prepričan, da lahko pomagaš. Seveda pomagata tudi trma in optimizem. Meni veliko ljudi reče, da se veliko smejem in to je najbrž res, saj sem prepričana, da tudi najtežje trenutke najlažje prebrodiš s humorjem.

V glavnem pa mislim, da bi morali tudi drugi člani kaj postoriti. Plačevanje članarine je nekaj, sindikalno delo pa drugo.

Kaj pa boste delali z vso preostalo energijo v pokoju?

Načrtov imam še veliko. V jeseni pričakujem prvega vnuka, česar se zelo veselim in upam, da bom lahko igrala v njegovem življenju veliko vlogo. Moja velika želja so tudi potovanja. V prejšnji službi sem veliko potovala, zdaj pa mi kar malo manjka ta dinamika. Moram priznati, da načrtujem uresničitev svoje velike želje in se bom s prijateljicami, mož ima namreč še deset let do pokoja, odpravila z avtodomom na pot po Avstraliji in Novi Zelandiji, da začutim deželo, ki me že od nekdaj privlači. Že pred leti smo nameravale na pot, pa se nam ni izšlo, zdaj pa najbrž bo. Prav gotovo mi ne bo dolgčas. Tudi gobarim rada, pa na vikend se bom kdaj umaknila. Da bo le zdravje.

Mojca Matoz

Poklic in družina morata biti združljiva

Konec junija je bila v Mariboru mednarodna konferenca Med družino in poklicem v alpskem prostoru. Na njej smo sodelovale tudi številne pripadnice civilne družbe, tudi sindikalistke. Konferenca je bila sklicana zaradi skrbi za ohranjanje družin in izboljšanje skrbi za otroke. Po uvodnih pozdravih je minister za delo, družino

in socialne zadeve Vlado Dimovski predstavil družinske razmere v Sloveniji in položaj otrok. Precej pozornosti je namenil tudi zaposlitvam za določen čas in reševanju stanovanjske problematike. Po njegovih besedah se naša država pri socialnem razvoju približuje skandinavskim državam, ki so glede tega daleč naprej. Posebej je omenil preživninski sklad, ki otrokom izplačuje preživnine. Omenil je tudi očetovski dopust in več novih pravic iz zakona o delovnih razmerjih. Predstavniki Nemčije so poročali o varstvu predšolskih otrok. Zaradi prejšnjega sistema je v bivši Vzhodni Nemčiji v vrtcih kar 93 odstotkov otrok, v Zahodni pa le 20 odstotkov. Zelo malo otrok je v vrtcih tudi v Avstriji in Italiji. Menda je razlog tudi v do žensk neprijazni zaposlovalni politiki. Nemčija pripravlja reformo, ki naj bi ženskam dajala več možnosti za zaposlitev. V Nemčiji dobijo ženske za isto delo 30 odstotkov manj plače kot moški. V Italiji večina žensk dela v skrajšanem delovnem času ali po pogodbi.

Varstvo otrok je v Italiji tako drago kot študij na univerzah.

Sonja Lokar je govorila o zmanjševanju števila rojstev v naši državi. Po njenem mnenju revni rojevajo za bogate. Podobno so menili tudi predstavniki Nemčije. Več rojstev je mogočih le, če se bo za to odločilo več ljudi, če bomo do tega vsi bolj odgovorni. Metka Roksančič je menila, da dobra zakonska ureditev ni dovolj in da morajo države skrbeti tudi za izvajanje sprejete zakonodaje. Opozorila je tudi na velike razlike v prejemkih. Najbolj bodejo v oči kar za petino manjše plače žensk od moških z visoko izobrazbo. Še večje razlike so pri bonitetah za delovno mesto, ki so pri moških skoraj za polovico večje.

Po razpravi smo udeležence menile, da bi konferenca morala imeti naslov S poklicem in družino. To naj bi omogočilo, da se ne bi odločale le za eno ali drugo.

Berta Merva, predsednica komisije SKEI za enake možnosti

SINDIKALNA LISTA

junij 2003

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP za gospodarstvo)

Javni sektor*
(nekdanje negospodarstvo)

PRVI DEL

	SIT	SIT
1. DNEVNICE		
– cela dnevnic (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.511,00
– polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.254,00
– znižana dnevnic (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.570,00
2. KILOMETRINA		
(od 27. 5. 2003)	55,56	55,56
(od 10. 6. 2003)	56,04	56,04
(od 24. 6. 2003)	55,95	55,95
3. LOČENO ŽIVLJENJE	97.619,00	68.845,00
4. PRENOČIŠČE – Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. REGRES ZA PREHRANO (od 1. 1. 2003)		
– po SKPGD (na delovni dan)	721,00	721,00

DRUGI DEL

1. JUBILEJNE NAGRADE		
po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	68.964,00	55.354,00
– za 20 let	103.446,00	83.031,00
– za 30 let	137.928,00	110.708,00
2. ODPRAVNINA OB UPOKOJITVI	488.094,00	740.784,00
	oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodnejše	oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodnejše
3. SOLIDARNOSTNE POMOČI		
po SKPD		
– ob smrti delavca	150.154,00	110.708,00
– ob smrti v ožji družini	75.077,00	/
4. MINIMALNA PLAČA (od 1. 12. 2002)	103.643,00	103.643,00
5. ZAJAMČENA PLAČA (od 1. 12. 2002)	50.559,00	50.559,00
6. REGRES ZA LETNI DOPUST		
– minimalni regres za leto 2003	132.170,00	132.170,00
– največji regres za leto 2003	172.850,00	70 % povprečne slovenske plače

*1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade, regres za letni dopust in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

3. Regres za letni dopust v negospodarstvu je določen z Aneksom, Uradni list RS št. 99/01.

4. Izhodiščna plača za I. tarifni razred v Splošni kolektivni pogodbi za negospodarstvo za januar 2003 znaša 52.473 SIT na mesec.

5. Osnova za določanje plač in drugih prejemkov iz delovnega razmerja od 1. januarja 2003 znaša na mesec bruto 173.374 in neto 110.708 SIT (podatek za nekdanje gospodarstvo).

Strokovna služba ZSSS

i n f o r m a c i j s k i k o t i č e k

INFLACIJA*

JUNIJ 2003	0,3 %
blago	-0,1 %
storitve	1,1 %
na letni ravni	6,0 %
Skupaj v letu 2003	3,5 %

* indeks cen življenjskih potrebščin

Povečanje cen življenjskih potrebščin med aprilom 2002 in 2003

Nemčija	1,0 %
Avstrija	1,2 %
V. Britanija	1,6 %
Francija	1,9 %
Povp. EU 15	1,9 %
Italija	3,0 %
Španija	3,2 %
Grčija	3,3 %
Slovenija	5,4 %

k r i ž a n k a

SLOVENSKA TURISTIČNA KRAJA		PODOLG. LEŠENA POSODA ZA KRMLJE-NJE	OMEMBA	SISTEM ZNAKOV ZA PISANJE
AVTOR: RUDI MURN	IZKOPA-VANJE LJBKOV, KATARINA			
TRGOV-SKI POMOČ-NIK (STAR.)				
GR. BOG VOJNE				
FR. IZDE-LOVALEC KLAVIRJEV				

DE	SPEC. ZA ONKOLO-GIJO	V STAREM VEKU: IRANSKO NOMAD. LJUDSTVO	KILO-GRAM TONE VOGRINEC	STARO IME ZA DVA MESECA V LETU	STAROGR. FILOZOF IZ MILETA	DE	MEDNAR. ZNAK ZA KLIC NA POMOČ	DEL CELOTE RAZDELJ. NA 5 DELOV TINE KOS										
ZNAČIL-NOST OSTREGA						NAROČENO DELO, KI SE OPRAVI ZA PLAČILO												
ZGODOV. POKR. NA OBEH STRANEH Z. PIRENEJEV						RUMENO RJAVA BARVA												
KRANJ			AMER. NAZIV ZA NEAPELJ SPREMLJEVA-LEC EROSA							TRŽNICA								
STRUPENA RASTLINA, PREOBJE-DA					ZRAK (LAT.) OLIMP. IGRE				DEDNA ZASNOVA	MŁAD PRAŠICEK ELEMENT								
AMER. KEMIČ, NOBELO-VEC 1968																		
KOPNO OBDANO Z VODO (MNOŽ.)						DE	FIZKUL-TURA											
IME IGRALKE DRENO-VEC (FILM BAU-BAU)					SARMATI – iransko nomad. ljudstvo; JUDD, Ashley – amer. film. igralka		OSEBNI ZAIMEK				NEKDANJI OROŽNIK							

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na kupon, ga izrežite in na dopisnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana, p. p. 97.

Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svojega točnega naslova in davčne številke. Upoštevali bomo pravilne rešitve, ki bodo prispеле do ponedeljka 14. julija 2003.

Pravilna rešitev gesel iz 23. številke Delavske enotnosti: BLED - JEZERO, PLETNJA, LEPOTE SLOVENIJE.

Nagrado prejme: ANDREJKA GERŠIČ, ŽUPANČIČEVA 10, 8330 METLIKA

KUPON

GESLA: _____

DE 25

h u m o r

NAJBOLJŠE PRIJATELJICE

"Oh, tako sem nesrečna. Nikomur ne morem zaupati svojih težav!"
 "Zakaj ne? Ali nimaš nobene dobre prijateljice?"
 "Seveda jih imam!"
 "Zakaj pa se potem ne pogovoriš z njimi?"
 "Ker so same hinavke."

PROBLEM

"Draga, zakaj mi nikoli ne poveš, ko doživiš orgazem?"
 "Če pa te takrat ni nikoli doma!"

ZVESTOBA

"Gospod odvetnik, želim se ločiti, in to po moški krivdi!"
 "Ali pije?"
 "Ne."
 "Vas pretepa?"
 "Tudi ne."
 "Kako pa je z zvestobo?"
 "Hopla! Tu pa ga imamo: prvi in četrti otrok nista njegova!"

NEŽIVLJENJSKI MOŠKI

"Zakaj se še nisi poročila? Ali še nisi našla idealnega moškega?"
 "Sem."
 "Zakaj pa se potem ne poročiš z njim?"
 "Ker je popolnoma neživljenjski: v glavo si je zabil, da hoče idealno ženo!"

MIRNA ROKA

"Dragi, ko si me slikal za 20. rojstni dan, ti je fotografija mnogo bolj uspela kot danes! Na njej sem videti bolj postavna!"
 "Razumljivo, draga! Upoštevali moraš, da sem danes 50 let starejši in da nimam več tako mirne roke kot včasih!"

Podpisov bo kmalu več kot 50.000

Sindikata delavcev trgovine Slovenije uspel že pred rokom zbrati potrebnih 40.000 podpisov podpore pravici trgovskih delavcev in delavcev do nedeljskega počitka. Sekretarja tega sindikata Ladislava Kaluža in sekretar ZSSS Dušan Semolič in Milan Utroša.

Kaluža: "Ves čas sem verjel, da bomo zbrali potrebno število podpisov, saj sem bil prepričan, da moramo zaposlene zaščititi pred grobim izkoriščanjem lastnikov in predstavnikov kapitala.

Najprej se želim zahvaliti vsem, ki so v akciji sodelovali, in tudi vsem podpisnikov izjav podpore referendumu. Mislim zlasti na sindikalne zaupnike iz podjetij in kolege iz območnih organizacij, sindikatov dejavnosti in vodstva naše Zveze. Pomembno podporo smo dobili pri Novi Sloveniji, ki je prepričana, da je obratovalni čas prodajaln treba urediti z zakonom. Našo akcijo je s posebno izjavo podprla tudi ZLSD. Pomagala nam je tudi komisija za pravičnost in mir pri škofovski konferenci s posebno izjavo v podporo referendumu. Akcijo smo začeli 28. maja in zaupniki našega sindikata so v desetih dneh zbrali 10.000 podpisov. Ker je bilo to manj od načrtovanega števila, smo skupaj z ZSSS od 11. julija dalje pred večino upravnih enot postavili svoje stojnice. S tem smo našim članom in zaupnikom, ki si v podjetjih niso

Vse niti zbiranja izjav sta imela v rokah sekretar sindikata Ladislav Kaluža in Lepa Jovičević, tajnica. Podpisane izjave bodo varno spravljene do 8. julija, ko bodo predane predsedniku državnega zbora.

upali voditi akcije, omogočili izraziti njihovo voljo, ne da bi bili nadzirani.

Čeprav je naša akcija potekala v vzdušju, ki referendumom zaradi pogostosti in stroškov ni naklonjeno, smo bili uspešni.

Že v ponedeljek, 30. junija, torej teden dni pred rokom, smo imeli potrebnih 40.000 podpisov. Prepričan sem, da ta podpora dokazuje, da sedanja povsem liberalna zakonska ureditev ni skladna z interesi zaposlenih in tudi interesi potrošnikov. Prepričan sem tudi, da bo to pokazal tudi za september napovedan referendum.

Zbrani podpisi so uspeh Sindikata delavcev trgovine Slovenije in tudi celotne ZSSS z vsemi 20 sindikati dejavnosti."

Semolič: "Uspešna akcija je dokaz velike

solidarnosti članov vseh sindikatov, pove-zanih v ZSSS.

Podobno kot glede nedeljskega dela je naša Zveza trdno odločena sodelovati pri oblikovanju rešitev o vseh vprašanjih, ki vplivajo na kakovost življenja naših članov. Vsi, ki želijo posegati v kakovost življenja ljudi, naj to poskušajo le s socialnim dialogom. Če bodo posegali enostransko, morajo računati na solidarnost članov vseh naših 20 sindikatov dejavnosti."

Utroša: "Zveza se je v akcijo vključila tisti trenutek, ko smo ugotovili, da zaposleni v trgovskih podjetjih občutijo velik pritisk in tudi grožnje delodajalcev.

Predsednik ZSSS se je zaradi tega s posebnim pismom obrnil na vse naše sindikalne zaupnike in jih pozval k solidarnosti z zaposlenimi v trgovinah.

ZSSS je s svojo teritorialno mrežo območnih organizacij dokazala, da je sposobna v zelo kratkem času in pred rokom zbrati potrebno število podpisov. Preverili smo našo sposobnost, da vedno, ko bo to potrebno, v dveh ali treh tednih zberemo dovolj podpisov.

Seveda pa naš cilj niso pogosti referendumi, ampak spoštovanje socialnopartnerskih načel in že uveljavljenih načinov sprejemanja odločitev, ki vplivajo na položaj delavcev."

F. K.

Poslanci podprli referendum

Odbor državnega zbora za gospodarstvo je prejšnji četrtek obravnaval predlog sprememb zakona o trgovini, ki ga je v proceduro vložila skupina poslancev s prvopodpisanim Janezom Drobničem. Ta predlog je podoben referendumskem vprašanju Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Bistvo obojega je, da bi bile trgovine ob nedeljah praviloma zaprte.

Drobnič je vloženi predlog zakona utemeljeval s tem, da so v njem upoštevani tako lastniki kapitala

kot zaposleni in tudi kupci. Dejal je tudi, da deregulacija obratovalnega časa prodajaln ne povečuje števila zaposlenih.

Franci Lavrač je v imenu pobudnika referenduma dejal, da se v sindikatu zavedajo njegove cene. Referendumu bi se bil sindikat pripravljen odpovedati le, če bi mu državni zbor zagotovil, da bo sprejeti zakon obravnavan tako, kot da ima referendumsko težo. Sprejeti bi ga bilo mogoče le z dvotretjinsko večino in leto dni ga ne bi bilo

mogoče spreminjati. Lavračevega predloga poslanci sploh niso obravnavali. Z devetimi glasovi proti šestim so sklenili z obravnavo počakati do ugotovitve izida referenduma. Omeniti moramo še to, da je nekaj poslancev SDS in SLS zagovarjalo pravico zaposlenih do nedeljskega počitka zaposlenih v trgovinah.

F. K.